

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 35

**Одеса
2019**

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор.

Члени редакційної колегії:

Маргасова Вікторія Геннадіївна – доктор економічних наук, професор.

Гавкалова Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, професор.

Коваль Віктор Васильович – доктор економічних наук, доцент.

Стеблянко Ірина Олегівна – доктор економічних наук, доцент.

Ситнік Інесса Василівна – доктор економічних наук, професор.

Дзієканські Павел – доктор економічних наук, професор.

Піллелієне Ліна – доктор економіки, професор маркетингу.

Барна Марта Юріївна – доктор економічних наук, професор.

Пономаренко Тетяна Вадимівна – доктор економічних наук, доцент.

Велькі Януш – доктор економічних наук, професор.

Гальцова Ольга Леонідівна – доктор економічних наук, професор.

Електронна сторінка видання – www.market-infr.od.ua

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 7 жовтня 2016 року № 1222

**Рекомендовано до поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 9 від 30.09.2019 року)**

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

THEORETICAL ASPECTS OF THE SYSTEM ANALYTICAL SUPPORT

У статті розглянуто питання щодо побудови системи аналітичного забезпечення сільськогосподарського підприємства з метою обґрунтування її основних теоретико-організаційних аспектів. Досліджено визначення поняття «аналіз» у гносеологічному аспекті, що дало можливість виділити три підходи до його трактування. Здійснено структурування етапів процесу прийняття управлінських рішень. Обґрунтовано сутність аналітичного забезпечення. Окреслено мету, основні завдання системи, вимоги та принципи інформації для можливості її використання в інформаційній системі з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Розглянуто форми аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств та визначено його місце в загальній системі діяльності підприємства. Виділено етапи аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. Внесено пропозиції щодо вдосконалення аналітичного забезпечення управління підприємством.

Ключові слова: система, аналітичне забезпечення, інформація, управлінські рішення, етапи.

В статті рассмотрен вопрос относительно построения системы аналитического обеспечения сельскохозяйственного предприятия для обоснования ее основных теоретико-организационных аспектов. Исследовано определение понятия «анализ» в гносеологическом аспекте, что дало возможность выделить три подхода к его трактовке. Осуществлена структуризация этапов процесса принятия управленческих решений. Обоснована сущность аналитического обеспечения. Очерчены цель, основные задания системы, требования и принципы информации для возможности ее использования в информационной системе с целью принятия эффективных управленческих решений. Рассмотрены формы аналитического обеспечения деятельности сельскохозяйственных предприятий и определено его место в общей системе деятельности предприятия. Выделены этапы аналитического обеспечения деятельности сельскохозяйственных предприятий. Внесены предложения относительно усовершенствования аналитического обеспечения управления предприятием.

Ключевые слова: система, аналитическое обеспечение, информация, управленческие решения, этапы.

УДК 657.01

<https://doi.org/10.32843/infrastruct35-76>

Томчук О.Ф.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри аналізу та статистики
Вінницький національний аграрний
університет

Dynamic changes in the environment cause new demands to the enterprise management system in order to quickly and adequately respond to market challenges. One of the main goals aimed to improve the performance of enterprises in market conditions in the Ukrainian economy is to advance the management process, which is an integral part of the analytical support of management decisions. From the gnosological standpoint, analysis should be considered in three possible meanings, in particular, as an element of the dialectical method of cognition, as a method of scientific inquiry, and as a set of interrelated and interdependent methods of studying phenomena, processes, actions, results, i.e. as a separate branch of scientific knowledge. Consideration of the structuring of stages of analytical support emphasizes that the process of analytical support holds an intermediate position between goal setting and managerial decision making. The system of analytical support acting non-stop improves the quality and expands the scope of practical application of information positively affecting the quality of reporting in the process of its preparation and compilation, i. e., the effectiveness of management information for the third parties. In our opinion, analytical support is a data collection system that involves grouping of information in the context that is appropriate for management, accounting and analytical reporting. The purpose of analytical support of agricultural enterprises is to develop an information base, to make and evaluate the validity of management decisions, to identify the extent of their implementation, which are recommended to be informed to the management of the enterprise or foreign partners (in the case of their participation in the authorized capital and management). Multidimensionality and importance of the organization of analytical support causes the separation of its sequence at the stages of activity of agricultural enterprises with relevant areas of economic analysis. Adherence to the directions of improving analytical support of management and its information support provides the growth of the enterprise's market value, increase of efficiency of the equity management, activation of economic development rates and other indicators that form the level of capitalization and profitability of the enterprise. Thus, analytical support uses complex methods of analysis and evaluation of the enterprise activity characterizing the state of its functioning, detail the results of production process management, which enables to reorient its resources to achieve high indicators of sustainable development and develop an optimal strategy for the development of the enterprise considering possible trends.

Key words: system, analytical support, information, management decisions, stages.

Постановка проблеми. Сьогоднішній економічний простір функціонування сільськогосподарських підприємств характеризується загостренням кризових явищ у країні та динамічними змінами у її зовнішньому середовищі. У таких умовах перед сільськогосподарськими товаровиробниками постають проблеми, що перешкоджають високій ефективності їхньої роботи, стратегічним конкурентним перевагам на ринку. Динамічні зміни зовнішнього середовища висувають нові вимоги до системи управління підприємством для швидкого та адекватного реагування на виклики ринку. Одним з основних завдань, спрямованих на поліпшення діяльності підприємств у ринкових умовах в економіці України, є вдосконалення процесу управ-

ління, невід'ємною частиною якого є аналітичне забезпечення управлінських рішень, адже без своєчасно отриманої, достовірної, повної та об'єктивної інформації критично знижується ймовірність вибору з множини можливих вірної альтернативи. У зв'язку із цим вивчення особливостей аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств необхідне для забезпечення своєчасного виявлення небажаних відхилень та їх усунення, що сприятиме ефективному функціонуванню системи управління, спрямованої на підвищення результативності діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами дослідження аналітичного забезпечення займалася велика кількість як вітчизняних,

так і зарубіжних науковців-практиків у даній сфері, а саме: Х. Андерсон, А. Апчерч, Р.Ф. Брухаський, М.А. Вахрушина, І.Д. Лазаришина, Є.В. Мних, В.К. Савчук, Д. Колдуел, Т.М. Ковальчук, Д. Нортона, Б. Райан, М.Г. Чумаченко та ін. Незважаючи на велике значення наукових розробок у цьому напрямі, значна частина питань, пов'язаних із поліпшенням аналітичного забезпечення діяльності підприємств, залишається невирішеною.

Постановка завдання. Метою дослідження є характеристика основних теоретичних аспектів формування системи аналітичного забезпечення підприємства, визначення процесу взаємодії елементів цієї системи та їхнього впливу на процес управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринкової економіки важливий вплив на формування аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання здійснює аналіз.

Дослідження визначень поняття «аналіз», які сформульовані у науковій та навчальній літературі, дало можливість у гносеологічному аспекті виділити три підходи до його трактування.

Відповідно до першого, під аналізом розуміється загальнонауковий елемент діалектичного методу дослідження економічних явищ і процесів, економічних систем, сутність якого – у розчленуванні об'єкта, предмета або економічних відносин між ними та людьми на складові частини, елементи (ознаки, властивості, риси, стадії, ступені тощо) та їх відокремленому вивченні, а отже, з'ясуванні зв'язків між ними (структури) [1, с. 41]. Аналогічну позицію висловлює В.І. Шинкарук, який розглядає аналіз і синтез як невід'ємні «діалектично суперечливі процеси мисленого або практичного розчленування цілого на складники ... і воз'єднання цілого з частини» [2, с. 20]. В.В. Петрушенко під аналізом розуміє процес мисленого або фактичного розкладання цілого на складові частини [3, с. 18–19]. Проте в його поясненнях сутності аналізу не прослідковується прямий зв'язок із діалектичним методом пізнання. Хоча зазначено, що аналіз і синтез – взаємозалежні логічні процеси, підпорядковані загальним вимогам діалектичного методу.

Аналіз в іншій формі прояву висвітлюють Л.М. Алексєнко, В.М. Олексєнко, А.І. Юркевич [4, с. 22], Г.О. Кравченко, О.І. Дацій, О.О. Шевченко та Н.І. Демчик [5, с. 6; 6, с. 10], які під ним розуміють метод наукового дослідження шляхом розчленування цілого на складові частини, вивчення його елементів і розгляду окремих його частин. Проте вони не звертають увагу, що аналіз є загальнонауковим елементом діалектичного методу пізнання. Такої ж позиції дотримується Р.П. Юзва, яка трактує аналіз із позиції трьох можливих форм його проявів, однією з яких є «метод дослідження, який включає в себе вивчення предмета за допомогою

мисленого або фактичного розчленування його на складові елементи (частини об'єкта, його ознаки, властивості, відношення). Кожна з виділених частин аналізується окремо у межах єдиного цілого» [7]. Визначення сутності аналізу як методу наукового дослідження наводиться й у Філософському словнику за редакцією В.І. Шинкарука [2, с. 20].

Третю точку зору висловлюють А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк [8, с. 27] та В.В. Петрушенко [3, с. 18–19], які поняття «аналіз» трактують як пов'язані між собою і взаємозумовлені методи вивчення та наукового дослідження певних явищ, процесів, дій, результатів, тобто як процес. У Філософському енциклопедичному словнику під аналізом розуміється процедура мисленого або реального розкладання предмету [2]. Узагальнюючою позицією прояву аналізу як сукупності методів вивчення певних явищ є погляд Р.П. Юзві, яка звертає увагу на можливість розгляду аналізу як синоніму наукового дослідження взагалі [7].

Таким чином, у поняття «аналіз» науковці вкладають дещо різний зміст, розглядаючи його як елемент методу, метод, сукупність методів та процес. З огляду на це, вважаємо за доцільне розглянути поняття «аналіз» під кожним із цих кутів зору. З позиції гносеологічного підходу аналіз доцільно розглядати у трьох можливих значеннях: як елемент діалектичного методу пізнання, як метод наукового дослідження та як сукупність пов'язаних між собою і взаємозумовлених методів вивчення явищ, процесів, дій, результатів, тобто як окрему галузь наукових знань (рис. 1).

За таких умов логічним виглядає припущення, що й усім видам аналізу будуть притаманні вищенаведені три форми прояву.

Аналіз є невід'ємним елементом системи підтримки прийняття управлінських рішень. О.Ф. Томчук та В.В. Томчук відзначають, що аналітичне забезпечення управління відіграє дуже важливу роль як для формування самих рішень, так і для дотримання вимог, які висуваються до них [9, с. 448].

Саме виявлення причинно-наслідкових взаємозв'язків у системі аналітичного забезпечення управлінських рішень дасть змогу скоротувати всі процеси, пов'язані зі збором та обробкою інформації, на досягнення єдиної мети – поліпшення ефективності управління діяльністю підприємств.

Для характеристики місця і ролі аналітичних процедур у процесі прийняття управлінських рішень було здійснено структурування його етапів (рис. 2).

Із рис. 2 видно, що процес аналітичного забезпечення займає проміжне становище між визначенням цілей (виявлення проблеми, визначення вихідних її характеристик, формування цілей) та прийняттям управлінського рішення (ухвалення та правове оформлення рішення). На нього покладено функції обґрунтування альтернатив-

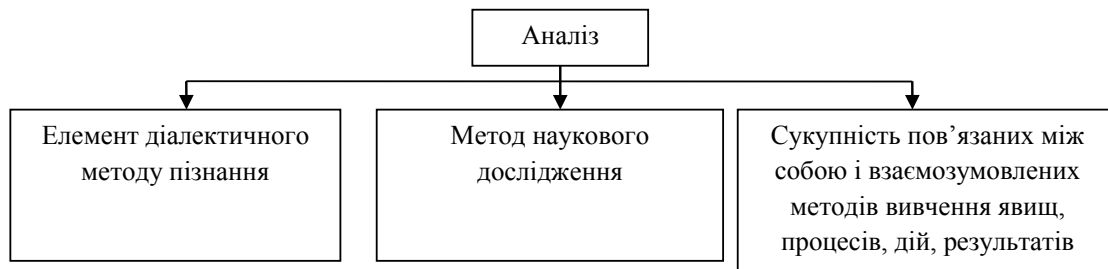

Рис. 1. Гносеологічний підхід до форм аналізу

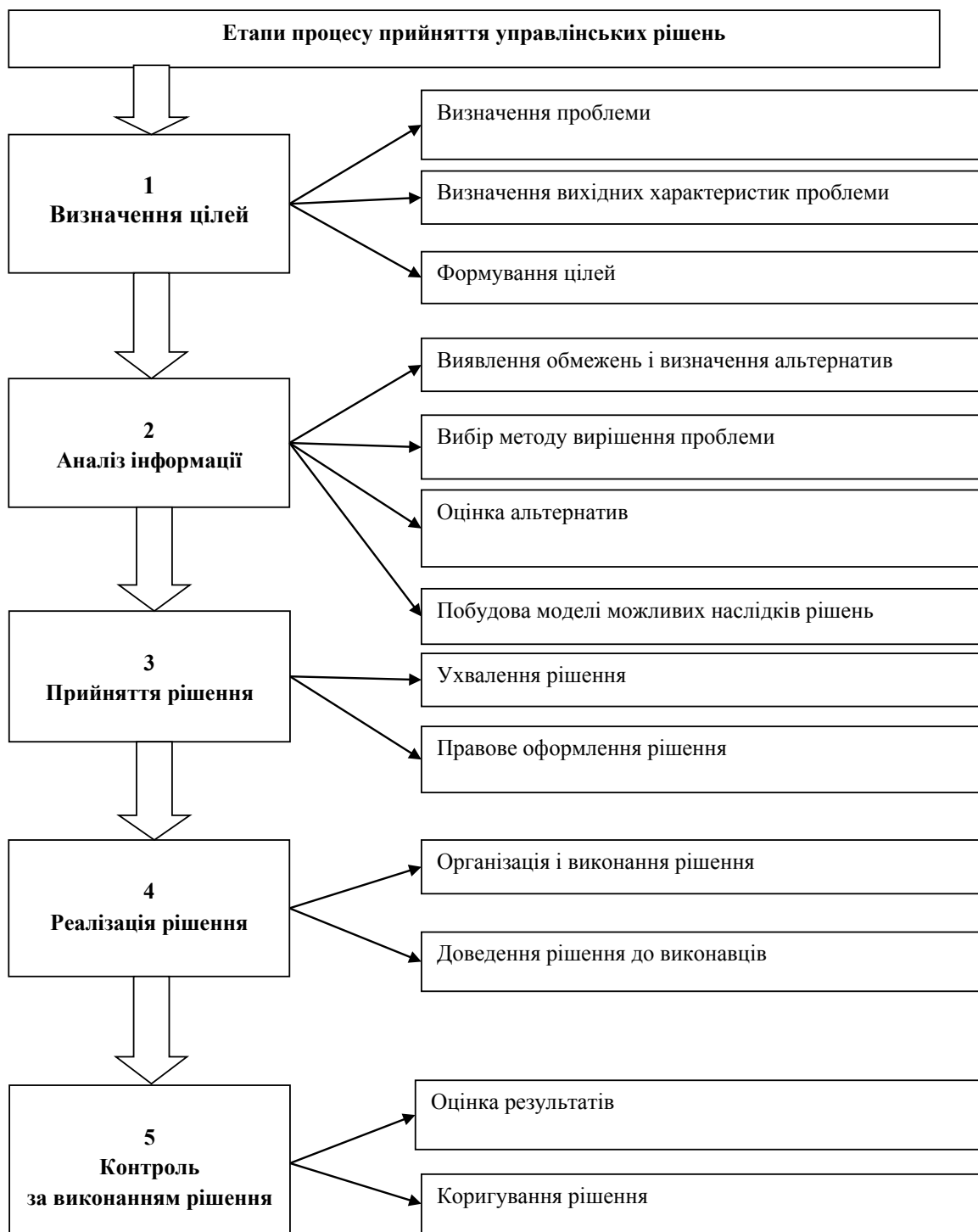

Рис. 2. Структуризація етапів процесу прийняття управлінських рішень

них варіантів, можливих наслідків їх реалізації, визначення методів обробки вхідної інформації та формування у прийнятному для управлінців вигляді аналітичних показників.

Дослідження сучасної практики діяльності сільськогосподарських підприємств свідчить про наявність низки чинників, які знижують ефективність діяльності підприємства, що стосуються системи аналітичного забезпечення:

- недосконалість діючої аналітичної моделі формування інформації для прийняття управлінських рішень в умовах різних кон'юнктурних коливань на ринку і макроекономічної нестабільності;

- необґрунтованість співвідношення обсягів необхідної та достатньої інформації, що зумовлює виникнення явищ нестачі та перенасичення інформацією аналітичної служби підприємства;

- відсутність раціональних критеріїв відбору необхідної інформації із загального масиву даних, що пов'язано з недосконалістю критеріальної обґрунтованості під час побудови аналітичної системи та забезпечення реалізації стратегії підприємства;

- принципова відмінність класифікаційних ознак аналітичної інформації, котра необхідна для потреб управління;

- асинхронність узагальнення показників аналізу, що зумовлює несвоєчасність складання та подання звітів, необхідних для прийняття управлінських рішень.

Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархомець, П.Р. Пуцентейло зазначають, що аналітичне забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств передбачає:

- вивчення економічних законів, закономірностей і тенденцій;

- підвищення науково-економічної обґрунтованості стратегічних і тактичних планів та нормативів;

- вивчення виконання планів і дотримання нормативів;

- пошук резервів підвищення ефективності виробництва;

- визначення економічної ефективності використання ресурсів;

- прогнозування результатів;

- дослідження комерційного ризику;

- порівняльний аналіз маркетингових заходів;

- підготовка аналітичних матеріалів [10, с. 158].

Автори переконані, що під час проведення аналізу виробничо-фінансової діяльності слід дотримуватися таких основних принципів:

- достовірне відображення реального стану;

- наукова обґрунтованість;

- відображення певної мети;

- взаємозв'язок з іншими видами аналізу;

- системність, комплексність, варіантність;

- узгодженість окремих елементів;

- відображення галузевої і територіальної специфіки [10, с. 159].

Таким чином, система аналітичного забезпечення, діючи безперервно, підвищує якість і розширює сферу практичного застосування інформації, позитивно впливаючи на якість звітності у процесі її підготовки і складання, тобто на ефективність управлінської інформації для сторонніх користувачів. У цьому головне призначення і головна суть аналітичної системи, реалізацію якої доцільно покласти на аналітика і бухгалтера, що займається первинною обліковою та аналітичною інформацією. Поняття «аналітичне забезпечення» застосовується для визначення якісного стану облікових і аналітичних процесів, які є необхідними для задоволення інформаційних потреб керівників та достатніми для прийняття управлінських рішень.

На нашу думку, аналітичне забезпечення – це система збору даних, що передбачає групування інформації в потрібному розрізі для потреб управління, складання бухгалтерської і аналітичної звітності. При цьому аналітичні процедури дають змогу деталізувати відомості про об'єкт у грошовому і натуральному вимірниках. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства є цілеспрямованою організованою діяльністю осіб, відповідальних за збір, обробку та аналіз внутрішньої і зовнішньої інформації, що є необхідною для управління підприємством. Отже, аналітичне забезпечення є безперервним процесом підтримки управлінських рішень за допомогою певних організаційно-технологічних процедур, інформаційних систем та рівня кваліфікації фахівців обліково-аналітичного апарату.

Аналітичне забезпечення процесу управління підприємством включає у себе:

- 1) нормативну інформацію;

- 2) облікову інформацію;

- 3) аналітичну інформацію;

- 4) виробничо-господарську інформацію [10, с. 161].

Суть концепції аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств складається із застосовуваних способів акумулювання інформації, методичної побудови показників та їх аналітичної інтерпретації в системі управління. Рішення розглядається з урахуванням його пріоритетності та сукупності чинників, що впливають на успішність його реалізації. Отже, в умовах постійного нарощування значних інформаційних потоків жоден сучасний господарюючий суб'єкт не може успішно працювати на ринку без належного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Очевидно, що аналітичне забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств має бути абсолютно особливим, вирішувати традиційні та специфічні завдання, враховувати інформаційні запити керівництва підприємств. Використання будь-яких напрацювань у сфері аналітичного забезпечення діяльності підприємств вимагає серйозної адаптації для них з урахуванням їхньої виробничо-технологічної та організаційно-економічної специфіки в сучас-

них умовах господарювання. Аналітичне забезпечення як система повинна надавати інформацію, що володіє ознаками якості, інакше її корисність буде нижчою, ніж витрачені ресурси. Особливо це є актуальним для тих сільськогосподарських підприємств, де існують налагоджені канали руху інформації про значення натуральних і економічних показників у виробничих і постачальницько-збутових процесах, що використовуються керівниками для цілей управління. Зокрема, Т.Ф. Плахтій проводить аналіз існуючих підходів до розуміння сутності якості облікової інформації та обґрунтовує причини існування багатоваріантності трактування цього поняття [11, с. 40], а Н.Л. Правдюк та М.В. Правдюк пропонують систему показників якості інформації, яку представляють у формі матриці якісних характеристик облікової інформації [12, с. 59].

Метою аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств є створення інформаційної бази, прийняття та оцінки обґрунтованості управлінських рішень, виявлення ступеня їх реалізації, про які доцільно проінформувати керівництво підприємства або зарубіжних партнерів (за їх участі в статутному капіталі та управлінні).

До загальних завдань аналітичного забезпечення діяльності підприємств можна віднести традиційні для сучасного аналізу завдання з вивчення:

- використання ресурсів, ефективності фінансово-господарської діяльності та ділової активності в минулому, сьогоднішній і майбутньому;
- фінансового стану – ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості;
- організаційно-технологічного рівня виробництва, управління і виявлення резервів щодо його підвищення.

У зв'язку з тим, що інформація міститься в різних джерелах, для можливості її використання в інформаційній системі, на нашу думку, вона повинна відповідати таким вимогам та принципам:

- аналітичності, тобто інформація повинна відповідати потребам. Вона має характеризувати ті види діяльності з деталізацією, яка є необхідною для вирішення поточних завдань із метою зниження витрат і оптимізації собівартості продукції;
- об'єктивності – інформація повинна об'єктивно відображати відомості на поточний момент і про подальші перспективи змін установлених норм і нормативів;
- своєчасності, тобто інформація повинна надходити до керівництва якнайшвидше (у момент появи в облікових регістрах);
- єдності інформації, що надходить із різних джерел;
- релевантності – інформація повинна бути точною для прийняття рішень.

Уважаємо, що доцільною є побудова системи оціночних індикаторів цільової спрямованості моделі управління. Це дасть змогу вибрати такі

напрями, регулювання яких забезпечить максимальну ефективність управління підприємством.

Таким чином, аналітичне забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств може розкриватися в таких формах:

1) стратегічне аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачі інформації про внутрішнє і зовнішнє середовище функціонування підприємства для вибору стратегії і напрямів розвитку;

2) бухгалтерське аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачі інформації про закономірності кругообігу активів підприємства в розрізі основних бізнес-процесів і господарських операцій, які відображаються в системі бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності;

3) логістичне аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачу інформації про системи закупівлі, зберігання, обробки, постачання і транспортування матеріальних потоків підприємства;

4) інжинірингове аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачі інформації про відповідність різних видів бізнес-процесів на підприємстві його цілям для побудови бізнес-моделі;

5) організаційне аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачу інформації про стан та управлінські якості організаційної структури підприємства, процеси прийняття рішень, кадрову ситуацію й організаційну культуру;

6) маркетингове аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачі інформації про стан маркетингової діяльності підприємства з урахуванням впливу зовнішнього середовища, ринку й елементів комплексу маркетингу: товарної політики, цінової політики, дистрибуції та маркетингових комунікацій;

7) інформаційне аналітичне забезпечення діяльності підприємства, яке виконує завдання якісно-змістовного перетворення і передачу інформації про циклічні тенденції розвитку стану системи управління підприємством під впливом чинників внутрішнього і зовнішнього середовища.

Слід визначити теоретичну основу поняття аналітичного забезпечення. Вважаємо, що аналітичне забезпечення є більш широким поняттям, ніж аналіз. Аналітичне забезпечення є складовою частиною інформаційного забезпечення управління діяльністю підприємством, якою займається економічний аналіз. Тобто економічний аналіз є інструментом створення системи аналітичного забезпечення. П.Р. Пунцетейло визначив місце

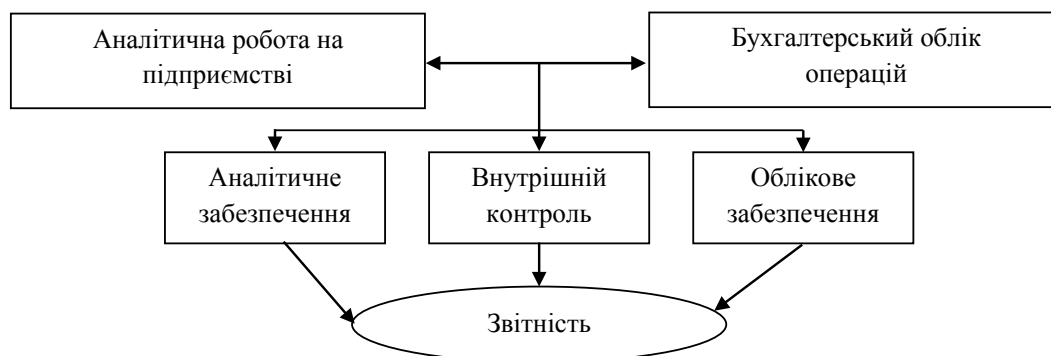

Рис. 3. Місце аналітичного забезпечення в загальній системі діяльності підприємства

аналітичного забезпечення в системі управління діяльністю підприємством (рис. 3) [13, с. 169].

Аналітичне забезпечення є окремою системою, заснованою на інформації, котра отримана шляхом проведення економічного аналізу даних для визначення результатів управління і побудови прогнозних значень господарської діяльності.

Отже, взаємозв'язок аналітичного та інформаційного забезпечення є беззастережним, тому одними з основних проблем формування аналітичного забезпечення є недостатня достовірність та оперативність надходження інформації.

Багатоаспектність і важливість організації аналітичного забезпечення зумовлює виділення її послідовності на етапах діяльності сільськогосподарських підприємств із відповідними напрямками економічного аналізу (рис. 4) [13, с. 170].

Послідовне дотримання кожного етапу може гарантувати реалізацію поставлених цілей у сфері діяльності підприємства. Основним елементом пропонованої аналітичної системи є економічний аналіз, який передбачає комплексну методикку обробки обліково-аналітичної інформації, котра є необхідною для прийняття та обґрунтування управлінських рішень та їх оптимізації. Економічний аналіз у системі управління виконує сполучну функцію між отриманням інформації та прийняттям управлінських рішень, відображаючи факти господарського життя через аналітичні процедури.

Застосуванню на практиці неформальних прийомів та способів отримання й обробки економічної інформації у літературі, особливо у сфері аналізу сільськогосподарського виробництва, приділяється певна увага, але його явно недостатньо.

Є.В. Мних до неформалізованих методів і прийомів аналізу відносить:

- розроблення і використання системи аналітичних показників;
- порівняння в аналізі фінансово-господарської діяльності;
- побудову аналітичних таблиць;
- прийом деталізації;
- методи експертних оцінок [14, с. 94].

Неформалізовані методи вирішення економічних завдань М.Р. Лучко, С.М. Жукевич, А.І. Фаріон характеризують як методи, що пов'язані з творчою роботою. У їх складі виділяють прийоми аналогій, інверсії, колективного блокнота, контрольних питань, прийом синектики, морфологічний аналіз та інші інтуїтивні прийоми, котрі засновані на минулому досвіді й на експертних оцінках [15, с. 22].

До інтуїтивних методів прогнозування належать методи мозкового штурму, патентів-аналогів, методи термінологічного та лексичного аналізу, визначення характеристик публікаційної активності, експертних оцінок. Слід відзначити, що їх практичне використання характеризується комбінованим і комплексним ігровим підходом, який заснований на проведенні ділової гри. Інші методи прогнозування названі формалізованими.

Отже, доцільно виділити три основні моменти організації економічного аналізу:

- організація аналітичного процесу – визначення складу і послідовності виконання аналітичної роботи та її регламентація на підприємстві;
- організація праці фахівців, що виконують аналітичну роботу – система заходів, які забезпечують раціональне використання управлінського персоналу, котрий виконує аналітичні функції;
- організація управління аналітичною роботою – комплекс заходів, спрямованих на створення, впровадження та вдосконалення системи управління аналітичною роботою на підприємстві.

Аналіз виробничо-фінансової діяльності об'єднує ретроаналіз, діагностику, оцінку та перспективний аналіз.

Аналіз виробничо-фінансової діяльності підприємства є важливим не тільки для самого підприємства, а й для інвесторів. Метою аналізу є всебічне вивчення стійкості економічного розвитку підприємства. Цей аналіз заснований на системному підході, комплексному врахуванні різноманітних чинників, якісному підборі достовірної інформації й є важливою функцією управління. Займаючи проміжне положення між обробкою інформації та прийняттям рішень, аналіз здійснює вплив на якість прийнятих управлінських рішень,

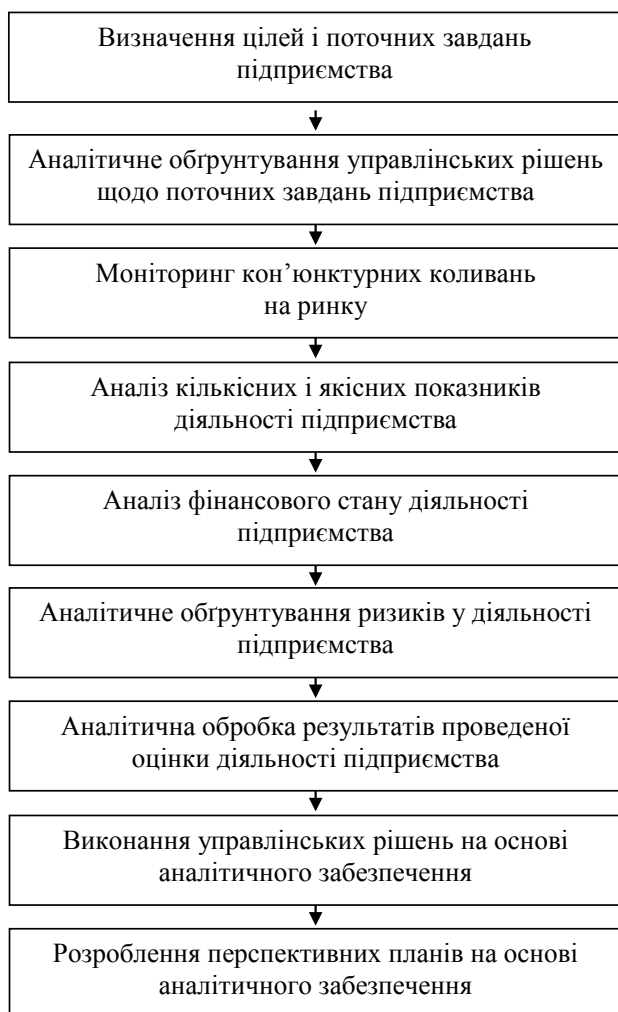

Рис. 4. Етапи аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств

сприяє виявленню зв'язків між окремими об'єктами управління, правильному обґрунтуванню мети і відбору ефективного варіанту рішення. У процесі прийняття управлінського рішення зменшується невизначеність вихідної ситуації і ризик, що пов'язаний із вибором правильного рішення.

Після розроблення стратегічних цілей діяльності підприємства слід приступити до формування основних блоків для кожної стадії процесу аналізу виконання запланованих дій підприємства, зокрема:

- інформаційного блоку;
- аналітичного блоку;
- організаційного блоку;
- координаційного блоку;
- контрольного блоку [13, с. 173].

Наведений алгоритм – це послідовність цілеспрямованих і регламентованих етапів, об'єднаних у систему з метою отримання конкретного результату – масиву інформації для цілей розроблення менеджерами управлінських рішень, спрямованих у кінцевому підсумку на максимізацію прибутку, зростання платоспроможності та ліквідності, стабілізацію фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналітична функція реалізується у формуванні великих масивів інформації про стан і рух виробничо-фінансових активів підприємства. Саме аналітична підсистема являє собою основу для вироблення оптимальних економічних рішень для управління. Вона дає змогу вчасно побачити тенденції розвитку як негативних, так і прогресивних явищ. На основі різних методик аналізу розробляються варіанти управлінських рішень, які дають змогу загальмувати розвиток негативних тенденцій і створити сприятливі умови для прогресивного розвитку.

Цілковито погоджуємося з пропозицією колективу авторів щодо вдосконалення аналітичного забезпечення управління підприємством, яке передбачає:

- вибір оціночних індикаторів цільової спрямованості моделі управління підприємством та визначення їх інформаційного наповнення;
- розширення аналітичного забезпечення управлінського процесу за рахунок удосконалення інформаційних потоків фінансового й управлінського обліку, фінансової та управлінської звітності;
- розрахунок оціночних індикаторів цільової спрямованості моделі управління підприємством;
- порівняльну характеристику аналітичного забезпечення управління діючими обліково-аналітичними системами підприємств для їх функціонування в системі кластеру;
- обліково-аналітичне забезпечення управління внаслідок упровадження рекомендацій щодо його вдосконалення;
- моделювання оціночних індикаторів фінансового стану підприємства з метою ефективного управління [10, с. 159].

Дотримання вищенаведених напрямів удосконалення аналітичного забезпечення управління і його інформаційний супровід забезпечують зростання ринкової вартості підприємства, підвищення ефективності управління власним капіталом, активізацію темпів економічного розвитку та інші показники, що формують рівень капіталізації і прибутковості підприємства. Тобто чим більшим є розмір власного капіталу підприємства, тим вищим є стан інформації, необхідної для прийняття фінансових рішень.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, аналітичне забезпечення використовує комплексні методики аналізу та оцінки діяльності підприємства, що характеризують стан його функціонування, деталізують результати управління виробничими процесами, що дають змогу переорієнтувати його ресурси для досягнення високих показників сталого розвитку та розробити оптимальну стратегію розвитку підприємства з урахуванням можливих тенденцій. Поняття «аналітичне забезпечення» застосовується для визначення якісного стану облікових і аналітичних процесів, які є необхідними для задоволення інформаційних потреб керівників і достатніми для прийняття управлінських рішень.

Коло завдань, покладених на організаторів аналітичної роботи, зумовлюється специфікою досліджуваних проблем, особливостями суб'єкта господарювання, встановленим терміном реалізації оцінки, реальністю забезпечення необхідною інформацією, рівнем володіння аналітиками конкретними методами і методиками.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / за ред. С.В. Мочерного. Київ : Академія, 2000. Т. 1. 864 с.
2. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В.І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
3. Петрушенко В.В. Тлумачний словник основних філософських термінів. Львів : Львівська політехніка, 2009. 264 с.
4. Алексеєнко Л.М., Олексієнко В.М., Юркевич А.І. Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (українсько-англійсько-російський тлумачний словник). Київ : Максимум ; Тернопіль : Економічна думка, 2000. 592 с.
5. Кравченко Г.О., Никонович М.О., Никонович Г.І. Концепція розвитку фінансового аналізу і контролю капіталу суб'єктів підприємницької діяльності. *Фінансовий контроль*. 2016. № 3(32). С. 49–51.
6. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник / О.І. Дацій та ін. Дніпро : Біла К.О., 2014. 236 с.
7. Юзва Р.П. Обліково-аналітична система – інформаційне забезпечення управління підприємством. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/651> (дата звернення: 08.09.2019).
8. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Львів : Львівська політехніка, 2005. 714 с.
9. Томчук О.Ф., Томчук В.В. Управлінські рішення та їх аналітичне забезпечення : зб. матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2015. С. 445–448.
10. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монографія / Р.Ф. Бруханський та ін. Тернопіль : Крок, 2015. 300 с.
11. Плахтій Т.Ф. Аналіз підходів до розуміння сутності якості облікової інформації. *Облік і фінанси*. 2015. № 4(70). С. 38–45.
12. Правдюк Н.Л., Правдюк М.В. Якість облікової інформації: сутність та методика оцінки. *Облік і фінанси*. 2016. № 2(72). С. 57–64.
13. Пуцентейло П.Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. *Сталій розвиток економіки*. 2015. № 1(26). С. 168–174.
14. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. Київ : Знання, 2011. 630 с.
15. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

REFERENCES:

1. Mochernyj S. V. (2000) *Ekonomiczna entsyklopediia* [Economic encyclopaedia]. Kyiv : «Akademiiia».

2. Shynkaruk V. I. (2002) *Filosofskiy entsyklopedychnyy slovnyk* [Philosophical encyclopaedic dictionary]. Kyiv : Abrys.

3. Petrusenko V. V. (2009) *Tlumachnyi slovnyk osnovnykh filosofskykh terminiv* [Explanatory dictionary of basic philosophical terms]. Lviv: Lvivska politehnika. (in Ukrainian)

4. Alekseienko L. M., Oleksienko V. M., Yurkevych A. I. (2000) *Ekonomicnyi slovnyk: bankivska sprava, fondovyj rynek* [Economic dictionary: banking, fund market]. Kyiv : «Maksymum»; Ternopil: «Ekonomiczna dumka». (in Ukrainian)

5. Kravchenko H. O., Nykonovych M. O., Nykonovych H. I. (2016) *Kontsepsiia rozvytku finansovoho analizu i kontroliu kapitalu subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti* [Conception of development of financial analysis and control of capital of performers of entrepreneurial activities]. *Finansovyj kontrol*, no. 3(32), pp. 49–51.

6. Datsii O. I. (ed.) (2014) *Teoriia ekonomichnoho analizu* [Theory of economic analysis]. Dnipropetrovsk: Bila K. O. (in Ukrainian)

7. Yuzva R. P. (2012) *Oblikovo-analitychna systema – informatsiine zabezpechennia upravlinnia pidpriemstvom* [The Registration analytical system is the informative providing of management an enterprise]. Available at: magazine.faaf.org.ua/content/view/651 (accessed 08 September 2019).

8. Zahorodnii A. H., Vozniuk H. L. (2005) *Finansovo-ekonomichni slovnyk* [Financial and economic dictionary]. Lviv: «Lvivska politehnika». (in Ukrainian)

9. Tomchuk O. F., Tomchuk V. V. (2015) *Upravlinski rishennia ta yikh analitychne zabezpechennia* [Management decisions and their analytical support]. Proceedings of the *Development of accounting: theory, profession, interdisciplinary connections (Ukrainian, Kyiv, February 26, 2015)* (ed. Melnychuk B.V.). Kyiv: NNTS «IAE», pp. 445–448.

10. Brukhanyskyi R. F. (ed.) (2015) *Oblikovo-analitychne i orhanizatsiino-pravove zabezpechennia diialnosti ahrarynykh pidpriemstv* [Accounting and analytical, organizational and legal support of activities agricultural enterprises]. Ternopil: Krok. (in Ukrainian)

11. Plakhtii T. F. (2015) *Analiz pidkhodiv do rozuminnia sutnosti yakosti oblikovoi informatsii* [Analysis of approaches to understanding the essence of the quality of accounting information]. *Oblik i finansy*, no. 4(70), pp. 38–45.

12. Pravdiuk N. L., Pravdiuk M. V. (2016) *Yakist oblikovoi informatsii: sutnist ta metodyka otsinky* [The quality of accounting information: the nature and method of assessment]. *Oblik i finansy*, no. 2(72), pp. 57–64.

13. Putsenteilo P. R. (2015) *Analitychne zabezpechennia diialnosti pidpriemstva* [Analytical support of activity of the enterprise]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 1(26), pp. 168–174.

14. Mnykh Ye. V. (2011) *Ekonomicnyi analiz: pidruchnyk* [Economic analysis : the textbook]. Kyiv : Znannia. (in Ukrainian)

15. Luchko M. R., Zhukevych S. M., Farion A. I. (2016) *Finansovyj analiz: navchalnyi posibnyk*. [Financial analysis: navch. posib]. Ternopil: TNEU. (in Ukrainian)

THEORETICAL ASPECTS OF THE SYSTEM ANALYTICAL SUPPORT

The purpose of the article. Current economic space of functioning of agricultural enterprises is characterized by aggravation of crisis phenomena in the country in general and dynamic changes in its external environment. The study of features of analytical support of agricultural enterprises is necessary to ensure timely identification of undesirable deviations and their elimination, which will contribute to effective functioning of the management system aimed at improving the performance of enterprises.

Methodology. Methods of structural-and-logical analysis, synthesis, theoretical generalization and others were used in the study.

Results. In a market economy, analysis has an important influence on the formation of analytical support for managing the activity of economic entities.

Research on the current practice of agricultural enterprises indicates a number of factors that reduce the performance of enterprises, which are related to the analytical system:

- imperfection of the current analytical model of information generation for making managerial decisions in the context of different market fluctuations and macroeconomic instability;
- unreasonableness of the ratio of the necessary and sufficient information that causes shortages and oversaturation with information of the analytical service of the enterprise;
- lack of rational criteria for selection of necessary information from the total data, which is explained by the imperfection of the criterion validity in the construction of the analytical system to ensure implementation of enterprise strategies;
- fundamental difference between classification features of analytical information that is necessary for management purposes;
- asynchrony of generalization of the analysis indexes which leads to late compiling and submission of reports required for the adoption of management decisions.

Practical implications. Analytical support of agricultural enterprises involves:

- study of economic laws, patterns and trends;
- increase of the scientific and economic validity of strategic and tactical plans and regulations;
- study of implementation of plans and compliance with standards;
- search for reserves for increasing production efficiency;
- determination of the economic efficiency of resource utilization;
- prediction of results;
- research on commercial risk;
- comparative analysis of marketing activities;
- preparation of analytical materials.

Analytical support is a continuous process of supporting managerial decisions with the help of certain organizational and technological procedures, information systems and the level of qualification of specialists of accounting and analytical apparatus.

Obviously, analytical support of activities of agricultural enterprises should be absolutely special, solve traditional and specific problems, and take into account information requests of the management of enterprises.

Interrelation of analytical and information support is unconditional, so one of the main problems in the formation of analytical support is the lack of reliability and timely receipt of information.

Value/originality. Improvement of analytical support of management and its information support provides the growth of market value of the enterprise, increase of efficiency of management of own capital, activation of rates of economic development and other indicators forming the level of capitalization and profitability of the enterprise.

Литовченко М.О., Татьяна С.М. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ.....	427
Фурсова В.А., Бондарь Н.А. КЛАССИФІКАЦІЯ ПОСЛЕДСТВИЙ БАНКОВСКИХ КРИЗИСОВ.....	433
Щербань О.Д., Чемчикаленко Р.А., Каліненко А.Л. ОЦІНКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	440
Яремчук Д.Г., Малафєєв Т.Р. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	446
РОЗДІЛ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Брадул О.М., Мартиненко В.М. ДЕФІНІЦІЯ ЛІЗИНГУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ.....	452
Кучеркова С.О. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ І ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	459
Проскуріна Н.М., Топлакалцян Х.А. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ АПАРАТ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ.....	466
Рубан Л.О., Башликов Д.А. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	473
Сніткіна І.А. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	478
Томчук О.Ф. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	484
РОЗДІЛ 8. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Горбачук В.М., Сирку А.А., Сулейманов Сеїт-Бекір БЛОКЧЕЙНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ У ФІНАНСАХ.....	493
Жерліцин Д.М. СТАТИСТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ.....	501
Кондрацька Л.П., Бажанова Н.В., Дума Л.В. ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО В'їЗНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПОТОКУ УКРАЇНИ.....	507
Рогоза Н.А. РОЗБУДОВА РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК ВИРІВНЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ	513